

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een verordening (EG) van de Raad betreffende het financieringsinstrument voor het milieu (LIFE)”⁽¹⁾

(1999/C 209/05)

Op 9 februari 1999 heeft de Raad besloten, overeenkomstig artikel 130 S van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De Afdeling „Landbouw, plattelandontwikkeling, milieu”, die met de voorbereidende werkzaamheden was belast, heeft op 4 mei 1999 advies uitgebracht; rapporteur was de heer Ribbe, co-rapporteurs de heren Chiriaco en Linssen.

Tijdens zijn 364e zitting (vergadering van 26 mei 1999) heeft het Economisch en Sociaal Comité het volgende advies uitgebracht, dat met 118 stemmen vóór, bij 3 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.1. Op 31 december 1999 loopt de tweede fase van het EU-financieringsinstrument voor milieu (LIFE II⁽²⁾), 1996-1999 ten einde. Met onderhavige ontwerp-verordening wordt de derde fase (LIFE III, 2000-2004) ingeluid. Voor deze fase, die tot en met 31 december 2004 zal lopen, wordt een bedrag van 613 miljoen euro gereserveerd. Hoofddoel van het in drie delen opgesplitste LIFE-programma (LIFE-Natuur, LIFE-Milieu en LIFE-Derde landen) zijn en blijven de uitvoering en verdere ontwikkeling van EU-milieubeleid.

1.2. In het voorstel zijn de ervaringen uit de tweede uitvoeringsfase van LIFE meegenomen. Het voorstel is gedeeltelijk gebaseerd op twee rapporten die in het kader van de LIFE II-verordening zijn opgesteld: a) het overeenkomstig artikel 7, lid 3⁽³⁾ opgestelde rapport van december 1997 en b) het overeenkomstig artikel 14⁽⁴⁾ opgestelde rapport van december 1998. In het eerste rapport werd nagegaan of het referentiebedrag van 450 miljoen euro voor LIFE II moest worden bijgesteld. Vastgesteld werd dat de oorspronkelijk geraamde 450 miljoen euro of zelfs een bedrag daarboven goed besteed zou zijn geweest aan LIFE II, maar dat om budgettaire redenen niet eens het geraamde bedrag volledig kon worden uitgegeven.

1.3. In het tweede rapport werd de balans opgemaakt van LIFE II en werden een aantal wijzigingen voorgesteld voor LIFE III. Dit rapport dient mede in het licht van het SEM 2000-initiatief⁽⁵⁾ te worden gezien en is opgesteld op basis van een door een externe consultant verrichte evaluatie⁽⁶⁾ van de uitvoering van LIFE II.

1.4. Belangrijke conclusies en aanbevelingen in het evaluatierapport van deze externe consultant zijn:

- De bijdrage van LIFE aan de ontwikkeling (d.i. voorbereiding) van nieuw EU-milieubeleid en nieuwe -milieuwetgeving (zie de algemene doelstelling van LIFE zoals geformuleerd in artikel 1 van de LIFE II-verordening) is vrij beperkt. Het is zelden zo dat aan de hand van de resultaten van LIFE-projecten algemene oplossingen voor vraagstukken op EU-niveau worden geformuleerd en dat de praktische kennis die dergelijke projecten opleveren, bij de EU-beleidsmakers terechtkomt. Er moet dus een duidelijke strategie worden uitgewerkt om ervoor te zorgen dat LIFE-projecten systematisch kunnen worden ingezet ter voorbereiding van EU-milieubeleid en -wetgeving.
- In het rapport wordt deels in samenhang met het voorgaande opgemerkt dat de verspreiding van resultaten binnen het DG XI, de zogenaamde „interne verspreiding”, te wensen overlaat en dat te weinig rekening wordt gehouden met de prioriteiten van de diverse EU-milieubeleidsterreinen. Dit is ten dele te wijten aan de organisatiestructuur bij het DG XI: de voor het LIFE-programma verantwoordelijke afdelingen werken te veel op zichzelf, waardoor er te weinig (horizontale) communicatie met de andere eenheden van het DG XI is en de zo noodzakelijke „kruisbestuiving” uitblijft. De interne communicatie moet dus worden verbeterd. Verder moet worden bekeken hoe er aan de organisatiestructuur van het LIFE-programma kan worden gesleuteld om van LIFE één instrument in plaats van drie losse onderdelen binnen het DG XI te maken.
- De conclusie dat LIFE te veel gericht is op de projecten zelf en te weinig doet aan de verspreiding van projectresultaten geldt ook ten aanzien van de verspreiding en concrete toepassing van projectresultaten in de lidstaten, de zogenaamde „externe verspreiding”. Ook hier is een veel gedegener, op externe verspreiding gerichte communicatiestrategie geboden, die onder andere de ontwikkeling van een kennisbeheerssysteem en clustering van projecten dient in te houden, zodat per sector aanbevelingen kunnen worden geformuleerd. Het aandeel van het budget dat nu voor communicatiemaatregelen wordt gereserveerd (3 %), moet dan wel fors worden opgetrokken.

(1) PB C 15 van 20.1.1999, blz. 4.

(2) Verordening (EEG) nr. 1973/92 van de Raad zoals gewijzigd bij Verordening (EG) nr. 1404/96 van de Raad.

(3) COM(97) 633 def. van 12.12.1997.

(4) COM(1998) 721 def. van 4.12.1998.

(5) In het kader van het SEM-initiatief voor gezond en efficiënt beheer (sound and efficient management) dienen met EU-middelen gefinancierde programma's systematisch te worden geëvalueerd.

(6) Évaluation de l'instrument financier pour l'environnement LIFE (Rapport final), Arthur Andersen, juli 1998.

1.5. Getracht is de voorgestelde LIFE III-verordening te laten aansluiten bij de conclusies uit de hierboven vermelde rapporten. Zo wordt ernaar gestreefd de door de EU gefinancierde projecten beter af te stemmen op de prioriteiten van het EU-milieubeleid en zullen extra maatregelen worden genomen om meer bekendheid te geven aan de projectresultaten. Daarnaast wordt getracht de bestaande verordening logischer te structureren en de artikelen helderder te formuleren.

1.6. Het Comité zal het Commissievoorstel allereerst beoordelen in het licht van de conclusies van de evaluatierapporten. Vervolgens zal het Comité ingaan op een aantal andere aspecten.

2. Algemene opmerkingen

De algemene opmerkingen dienen te worden gezien in samenhang met de bijzondere opmerkingen in hoofdstuk 3, waarin concrete voorstellen worden gedaan om de ontwerpverordening aan te passen.

2.1. Noodzaak en kenmerken van het LIFE-programma

2.1.1. LIFE neemt onder de diverse EU-financieringsinstrumenten een bijzondere en tevens zeer belangrijke plaats in omdat het het enige instrument is dat uitsluitend voor de ondersteuning en verdere ontwikkeling van EU-milieubeleid wordt ingezet. Met dit programma zou de EU zich op een heel specifieke manier van haar taak kunnen kwijten om voor duurzame ontwikkeling en integratie van milieubelangen in de overige beleidstakken te zorgen. Het Comité wil derhalve uitdrukkelijk onderstrepen dat een instrument als LIFE noodzakelijk en verantwoord is, en acht het een goede zaak dat het programma verlengd wordt met een derde fase.

2.1.2. Door LIFE gefinancierde projecten zijn inmiddels stuk voor stuk van een hoog kwaliteitsniveau en kunnen dan ook de nodige waardevolle ideeën voor milieu-, landbouw- en structuurbeleid aandragen. LIFE kan echter alleen maar via modelprojecten aangeven hoe iets in de praktijk zou kunnen werken. De „vertaalslag” van deze modelprojecten naar concreet beleid moet op de andere EU-beleidsterreinen en via de verdere ontwikkeling van de EU-milieuwetgeving worden gemaakt. Het Comité onderstreept in dit kader dat niet de financiering van de projecten maar de tenuitvoerlegging en verdere ontwikkeling van milieubeleid en -wetgeving op basis van ervaringen uit door de EU gefinancierde LIFE-projecten voorop dienen te staan. De (interne en externe) verspreiding en concrete toepassing van projectresultaten spelen daarbij een cruciale rol. Het Comité acht het van groot belang dat ook degenen die (mogelijkerwijs) projecten voor LIFE indienen, nadrukkelijk gewezen worden op dit essentiële uitgangspunt.

2.2. Verdere ontwikkeling van EU-milieubeleid: één van de hoofd-doelstellingen van LIFE

2.2.1. Vastgesteld is dat LIFE II slechts in beperkte mate heeft bijgedragen tot de ontwikkeling van nieuw EU-milieubeleid. Aangezien beleidsontwikkeling en uitvoering volgens de Commissie echter niet los van elkaar gezien kunnen worden, is zij van mening dat in de nieuwe verordening de tweeledige doelstelling gehandhaafd moet blijven. Om meer aan beleidsontwikkeling te kunnen doen, stelt de Commissie voor de LIFE-verordening op een aantal punten bij te werken. Zo wordt onder meer de algemene doelstelling van LIFE in artikel 1 geherformuleerd en wordt een nieuwe invulling gegeven aan de „voorbereidende projecten” (LIFE-Milieu) in artikelen 4.1.b en 4.2.b.

2.2.2. Het Comité vindt het een goede zaak om de tweeledige doelstelling van LIFE te handhaven, maar heeft zo zijn twijfel of de voorgestelde wijzigingen voldoende zijn om de wel zeer ambitieuze „ontwikkelingsdoelstelling”, een taak die vooral voor rekening van de Commissie komt, te verwezenlijken. De redenen voor deze twijfel zijn drieërlei: Ten eerste vindt het Comité dat de nieuwe, in artikelen 1 en 4 genoemde definities nogal vaag geformuleerd zijn; daarom is het onzeker hoe deze door de projectindieners worden geïnterpreteerd. Ten tweede is uit het voorstel moeilijk op te maken hoe de „ontwikkelingsdoelstelling” concreet zal worden gerealiseerd, omdat een nadere definitie van de belangrijkste parameters (actiegebieden, specifieke selectiecriteria, budgettaire aspecten) ⁽¹⁾ is uitgesteld in de vorm van in de toekomst te formuleren „verzoeken om reacties van belangstellenden” en „richtsnoeren”. Ten derde rept de voorgestelde verordening met geen woord over de noodzaak van een strategie — gebaseerd op adequate horizontale communicatie tussen respectievelijk de voor LIFE verantwoordelijke eenheden, de andere afdelingen binnen het DG XI en de overige DG's — waarin uitgestippeld wordt hoe projectresultaten kunnen worden gebruikt voor de verdere uitbouw van het EU-milieubeleid. Goede horizontale communicatie is des te belangrijker op grond van het integratieprincipe dat nadrukkelijk in het Verdrag is opgenomen.

2.3. Hoe kan LIFE sterker bijdragen tot de uitvoering van EU-milieubeleid?

2.3.1. Is voor de ontwikkeling van nieuw EU-milieubeleid en nieuwe milieuwetgeving de Commissie het belangrijkste orgaan, de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het beleid ligt bij verschillende actoren: de Commissie, lidstaten, regionale en lokale overheden, bedrijfsleven, vakbonden, ngo's, enz. Om het LIFE-programma optimaal te laten bijdragen tot de uitvoering van het EU-milieubeleid, is het van cruciaal belang dat bovengenoemde actoren kennis nemen van de resultaten van LIFE-projecten en de projectideeën in de praktijk toepassen. Dit vereist, zoals ook de Commissie betoogt, een gedegen strategie voor externe verspreiding van informatie. De

⁽¹⁾ Dit in tegenstelling tot de LIFE II-verordening, waarin de actiegebieden van de voorbereidende maatregelen expliciet genoemd worden: bescherming van kustgebieden, vermindering van afval, bescherming van waterlopen, luchtvervuiling en verzuring.

afgelopen jaren heeft de Commissie het nodige gedaan om haar strategie voor de externe verspreiding van informatie te verbeteren⁽¹⁾. Deze maatregelen werden echter onvoldoende geacht, zodat de Commissie nu met nieuwe voorstellen komt⁽²⁾. Als belangrijkste maatregel stelt de Commissie voor het deel van het budget dat gereserveerd wordt voor „begeleidende maatregelen” (met inbegrip van maatregelen voor de verspreiding van informatie), op te trekken van 3 tot 5 %.

2.3.2. Het Comité staat volledig achter de initiatieven van de Commissie om de externe verspreiding en concrete toepassing van projectresultaten te bevorderen, maar vindt dat er nog meer kan worden gedaan.

2.3.2.1. De ontwerp-verordening zou duidelijker moeten worden geformuleerd door in een aantal artikelen expliciet te wijzen op het belang van verspreiding van de projectresultaten.

2.3.2.2. Het Comité acht het tevens van belang dat gewerkt wordt met duidelijk afgebakende doelgroepen, bijvoorbeeld overkoepelende nationale en Europese organisaties (brancheorganisaties, samenwerkingsverbanden tussen lokale en regionale overheden, milieu-ngo's, waterschappen, enz.), aangezien deze een belangrijke rol kunnen spelen door projectresultaten onder hun leden te verspreiden. De rol van zulke organisaties zou uiteraard nog meer gewicht krijgen wanneer zij ook bij het voorbereiden en indienen van projectvoorstellen worden betrokken.

2.3.2.3. De vraag is of de verhoging van het aandeel van het budget voor begeleidende maatregelen — door het Comité reeds bepleit in zijn advies inzake LIFE II⁽³⁾ — toereikend is. Gezien het cruciale belang van verspreiding en concrete toepassing van projectresultaten en het feit dat de voorgestelde verhoging slechts ten dele rechtstreeks ten goede komt aan maatregelen voor de verspreiding van informatie, zou het goed zijn méér middelen beschikbaar te stellen. Het Comité stelt tevens voor om binnen de LIFE-eenheden één ambtenaar aan te wijzen voor de intensivering en algemene coördinatie van verspreidingsmaatregelen.

2.3.2.4. Het Comité wijst ook op het belang van financiële stimuli om concrete toepassing van projectresultaten aan te moedigen. Nationale en EU-financieringsinstrumenten voor regionaal en landbouwbeleid (bijv. de structuurfondsen en het Cohesiefonds) zouden een veel grotere en een sterker op innovatie gerichte rol moeten gaan spelen. Dit vereist in de eerste plaats een actieve, gecoördineerde strategie van nationale en regionale overheidsinstanties bij het opstellen en omzetten van nieuwe kaderprogramma's (bijv. de operationele programma's in het kader van de structuurfondsen, met inbegrip van grensoverschrijdende programma's). Daarbij gaat het om het definiëren van actiegebieden, „groene” selectiecriteria en gedifferentieerde steunbedragen ter ondersteuning van vooral innoverende projecten, die via het LIFE-programma hun nut al

hebben aangetoond. Van belang is dat wordt samengewerkt tussen de verschillende instanties (onder andere milieu-instanties) die bij de voorbereiding en omzetting van de kaderprogramma's betrokken zijn. Ook de verantwoordelijke afdelingen van de Commissie moeten meer doen om LIFE-projecten aan andere EU-steunprogramma's te koppelen. Het Comité vindt het dan ook een goede zaak dat nationale en regionale overheidsinstanties betrokken worden bij de geplande thematische LIFE-seminars. Ook de beheerders van de landbouw- en regionale fondsen (bijv. structuurfondsenbeheerders) en de betrokken milieu-instanties moeten aan deze seminars kunnen deelnemen.

2.3.2.5. Om de systematische uitwisseling van informatie over innoverende projecten te bevorderen, acht het Comité het bovendien dringend noodzakelijk de LIFE-databank uit te breiden en te koppelen aan andere Europese en wereldwijde databanken waarin innoverende projecten en „best practices” zijn opgenomen⁽⁴⁾. Zo'n Europees netwerk van vergelijkbare databanken (het Europees Milieuoagentschap zou bij het opzetten hiervan een coördinerende rol kunnen spelen) zou ook bij het selecteren voor LIFE-projecten goed van pas komen om te vermijden dat gelijksoortige projecten meer dan eenmaal worden gesubsidieerd.

2.3.2.6. Er moet onderscheid worden gemaakt tussen „verspreiding op papier” en „concrete toepassing” (dit is het uiteindelijke doel van de verspreidingsmaatregelen en de belangrijkste graadmeter voor het succes van LIFE). Het Comité dringt er daarom op aan dat de Commissie een methode vindt om na te gaan in hoeverre LIFE-projecten navolging vinden in de praktijk. In het krachtens artikel 12 van de ontwerp-verordening voor te leggen rapport dient eveneens de nodige aandacht aan dit aspect te worden besteed.

2.4. LIFE-Natuur

2.4.1. Het Comité vindt het een goede zaak dat dit programma-onderdeel volledig gericht is op de opbouw en het beheer van het NATURA 2000-netwerk, dat voortvloeit uit de omzetting van Richtlijnen 79/409/EEG en 92/43/EEG en tevens dient te worden beschouwd als een onderdeel van de EU-strategie voor de omzetting van het VN-Verdrag betreffende biologische diversiteit. Het LIFE-programma is sterk praktijkgericht, zodat mensen in projectgebieden met eigen ogen kunnen vaststellen dat milieu- en natuurbescherming en economische ontwikkeling elkaar niet uitsluiten. Het programma kan daardoor een belangrijke rol spelen om het draagvlak voor het behoud uit milieuoogpunt waardevolle natuurlijke habitats te vergroten en zo iets te doen aan de uiterst verontrustende vertraging bij het aanmelden van gebieden voor NATURA-2000.

2.4.2. Het Comité vindt het een positieve zaak dat LIFE-Natuur onder andere meer zal worden ingezet voor de bescherming van (in heel Europa bedreigde) habitattypes en dier- en plantensoorten in de kandidaat-lidstaten. Het Comité zou in dit verband willen aanraden, ook programma's ter bescherming van de in Bijlage IV van Richtlijn 92/43/EEG opgesomde soorten voor LIFE in aanmerking te laten komen en artikel 3.5.b dienovereenkomstig te verruimen.

⁽¹⁾ Zie punt 25 van de Toelichting.

⁽²⁾ Zie punt 26 van de Toelichting.

⁽³⁾ PB C 18 van 22.1.1996.

⁽⁴⁾ Bijvoorbeeld de databank van de Duitse „Bundesstiftung Umwelt”, het UNEP of het „Clearing House Mechanism” van het Verdrag betreffende biologische diversiteit.

2.5. LIFE-Milieu

De opmerkingen van het Comité ten aanzien van dit programma-onderdeel hebben betrekking op drie kernaspecten: a) de verhouding tussen de „ontwikkelings-” en „uitvoeringsdoelstelling” van LIFE enerzijds en de geplande „demonstratieprojecten” en „voorbereidende projecten” anderzijds, b) de voor de demonstratieprojecten voorgestelde actiegebieden en c) de voorgestelde specifieke selectiecriteria.

2.5.1. Wat betreft het eerste aspect, zou het de consistentie en helderheid van de ontwerp-verordening ten goede komen als er een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen de „demonstratieprojecten” (art. 4.1.a en 4.2.a), die expliciet moeten worden gekoppeld aan de „uitvoeringsdoelstelling”, en de „voorbereidende projecten” (art. 4.1.b en 4.2.b), die uitsluitend ter verwezenlijking van de „ontwikkelingsdoelstelling” moeten dienen. Zoals de tekst nu is geformuleerd, is het verschil tussen de twee types projecten niet duidelijk.

2.5.2. Met betrekking tot de demonstratieprojecten vindt het Comité het positief dat er ook dit keer naar gestreefd wordt het actieterrain van LIFE-Milieu te beperken tot een aantal specifieke doelstellingen. Alleen is zonder nadere tekst of uitleg niet duidelijk waarom juist de in artikel 4.1 genoemde actiegebieden als prioriteit gelden. Frappant is dat de landbouw-, energie- en vervoerssector blijkbaar niet hiertoe worden gerekend, terwijl tijdens de Top van Cardiff juist is bepaald dat de betrokken sectorraden strategieën voor de integratie van het milieuaspect moeten uitwerken. Ook ontbreekt elke verwijzing naar thema's die in het herziene Vijfde Milieu-actieprogramma⁽¹⁾ genoemd worden. De Commissie dient de door haar voorgestelde prioriteitenstelling in de Overwegingen nader te motiveren en bovengenoemde sectoren en thema's toe te voegen aan de lijst van prioritaire actiegebieden.

2.5.3. Wat betreft de specifieke criteria die voor LIFE-Milieu in artikel 4.6 van de ontwerp-verordening zijn vastgelegd, vindt het Comité dat met name de ondersteuning van het MKB dient te worden benadrukt. Bovendien dient het „samenwerkingscriterium” (art. 4.6.f) nader gepreciseerd te worden, bijvoorbeeld door te wijzen op de rol die werknemers en diverse vormen van lokale en regionale samenwerking tussen overheidsinstanties, burgers, bedrijfsleven, vakbonden en milieu-organisaties in dit verband kunnen spelen.

2.6. LIFE-Kandidaat-lidstaten in Midden- en Oost-Europa

2.6.1. In de kandidaat-lidstaten is dringend behoefte aan innoverende (en goedkope) milieutechnische oplossingen om de meest opvallende vormen van milieubederf te bestrijden en milieunormen en -recht aan te passen aan het acquis communautaire. Wat de natuurbescherming betreft, beschikken de kandidaat-lidstaten vaak over een natuurrijkdom die men in West-Europa niet meer tegenkomt. Het is zaak dat zo snel mogelijk ervoor gezorgd wordt dat deze gebieden, die

voor de opbouw van NATURA 2000 van fundamenteel belang zijn, duurzaam behouden blijven. Het is echter bekend dat vanwege de moeilijke economische situatie en de veelheid aan andere problemen waarvoor veel kandidaat-lidstaten zich geplaatst zien, milieu- en natuurbescherming vaak een bijrol spelen. Des te belangrijker is het daarom dat via het LIFE-programma „bottom-up” projecten worden opgestart.

2.6.2. Het probleem is dat de Europa-Overeenkomsten en de daaraan toegevoegde Protocolen ten aanzien van de kandidaat-lidstaten weliswaar in de mogelijkheid voorzien aan LIFE deel te nemen, maar alleen op voorwaarde dat zij een (in onderhandelingen nader te bepalen) financiële bijdrage aan het budget van het LIFE-programma leveren (het „entry ticket”). Voor kandidaat-lidstaten gelden met andere woorden compleet andere regels dan voor de lidstaten en de zogenaamde derde landen. Het feit dat tot nu toe alleen Roemenië heeft besloten om aan het LIFE-programma deel te nemen, geeft aan hoe moeilijk het is om de regeringen van de kandidaat-lidstaten te overtuigen van het nut om aan LIFE deel te nemen en daaraan zelf mee te betalen. Zolang regeringen niet meewerken, blijven belangstellenden (bedrijfsleven, particulieren en verenigingen), wier participatie voor het slagen van LIFE van essentieel belang is, verstoken van de mogelijkheid om aan LIFE deel te nemen.

2.6.3. Het Comité stelt bezorgd vast dat LIFE door deze belemmeringen niet op gang komt in de kandidaat-lidstaten, terwijl het programma juist potentieel positieve en dringend nodige impulsen zou kunnen geven. Het Comité dringt daarom bij de Commissie en de lidstaten erop aan om nauwgezet te onderzoeken hoe iets aan deze belemmeringen kan worden gedaan. Er zouden bijvoorbeeld ter ondersteuning van het „entry ticket” meer PHARE-middelen ter beschikking kunnen worden gesteld en/of andere relevante financieringsinstrumenten zoals ISPA of de toetredingssteun voor landbouw en plattelandsontwikkeling kunnen worden ingezet.

2.7. Derde fase: duur en budget

2.7.1. Het Comité is van mening dat voor LIFE III dringend meer geld dan het geplande bedrag van 613 miljoen euro moet worden vrijgemaakt. In dit opzicht staat het Comité volledig achter het EP-standpunt (eerste lezing, 15 april 1999) en stelt het voor ten minste 850 miljoen euro voor de tenuitvoerlegging van LIFE III uit te trekken.

2.7.1.1. Het Comité stelt in dit verband vast dat bij LIFE III omgerekend minder geld ter beschikking staat voor projecten in de lidstaten dan bij LIFE I⁽²⁾. Milieumaatregelen zijn — meer nog dan in 1992, toen LIFE I van start ging — dringend geboden. Het is ook een beleidsgebied dat sinds het Verdrag van Amsterdam verplicht moet worden geïntegreerd in andere beleidstakken, hoewel deze integratie in de praktijk nog flink te wensen overlaat. Het komt de geloofwaardigheid van het Europees milieubeleid zo bezien niet bepaald ten goede wanneer voor LIFE-Milieu en LIFE-Natuur minder geld wordt

⁽²⁾ LIFE I: per jaar gemiddeld 100 miljoen euro voor 12 lidstaten, d.i. 8,3 miljoen euro per lidstaat per jaar. De bedoeling is dat voor LIFE III per jaar gemiddeld 122,6 miljoen euro wordt vrijgemaakt. Bij 15 lidstaten betekent dit per lidstaat 8,2 miljoen euro per jaar. Bekeken moet worden of van deze 122,6 miljoen euro ook nog een deel naar de kandidaat-lidstaten gaat, wanneer zij aan LIFE deelnemen.

⁽¹⁾ Besluit nr. 2179/98/EG van het Europees Parlement en de Raad — PB L 275 van 10.10.1998.

vrijgemaakt dan bijvoorbeeld voor de EU-participatie ter ondersteuning van de audiovisuele industrie⁽¹⁾. Daarnaast blijkt uit het overeenkomstig artikel 7, lid 3 van de LIFE II-verordening opgestelde rapport (zie par. 1.2) dat de voor LIFE beschikbare middelen tot dusverre zeer goed besteed worden en dat veel meer nuttige projecten zouden kunnen worden ondersteund wanneer meer geld ter beschikking zou staan. Studie heeft bovendien uitgewezen dat de opbouw van het NATURA 2000-netwerk jaarlijks miljarden euro zal vergen.

2.7.2. Ten aanzien van de looptijd van LIFE III is het Comité van oordeel dat de derde fase van het programma — in navolging van Agenda 2000 en de structuurfondsen — tot 31 december 2006 (en niet tot 31 december 2004, zoals de Commissie voorstelt) dient te lopen. Ten eerste is een langere looptijd gunstig voor de zo belangrijke synergie tussen het LIFE-programma en andere EU-financieringsinstrumenten. Ten tweede heeft een langere looptijd het voordeel dat de evaluatie van de derde fase van LIFE aanzienlijk meer (afgesloten) projecten omvat, waardoor het in artikel 12 bedoelde evaluatierapport aan zeggingskracht wint. Het uitgetrokken budget moet in dat geval uiteraard — geheel los van de in paragraaf 2.7.1 voorgestelde verhoging — dienovereenkomstig aangepast worden.

2.8. *Projecten: Selectieprocedures en projectbeheer*

2.8.1. Selectie en beheer van de projecten verlopen volgens het Comité transparant en doeltreffend. De supranationale doelstelling van LIFE vereist dat Commissie-ambtenaren zich intensief bezighouden met de selectie en begeleiding van projecten en met de concrete toepassing van projectresultaten. Uitbesteding van projectbeheer aan externe deskundigen is om deze reden terecht uitgesloten. Extern projectbeheer komt alleen een ondersteunende functie toe.

2.8.2. Het Comité verzoekt de Commissie met klem, na te gaan of er nog andere mogelijkheden zijn om de met het indienen van projectvoorstellen verbonden administratieve rompslomp te verminderen. Dit om met name het MKB en andere kleine organisaties kostbare tijd en middelen te besparen en hun de mogelijkheid te bieden zelf projectvoorstellen uit te werken. In dit licht is het onder meer belangrijk dat de eisen ten aanzien van de bij de verschillende EU-financieringsinstrumenten voor te leggen projectvoorstellen zo veel mogelijk op elkaar worden afgestemd.

2.9. *Rapportage*

2.9.1. Het Comité is van mening dat het overeenkomstig artikel 12 van de ontwerp-verordening op te stellen rapport vooral aandacht dient te besteden aan de algemene en door het Comité in dit advies besproken doelstellingen („ontwikkeling”,

„uitvoering”, „integratie” en „verspreiding”). Dit houdt onder andere in dat verslag moet worden uitgebracht over de gevolgen en het nut van LIFE voor de ontwikkeling van EU-milieubeleid en -wetgeving en voor de grote begrotingsposten van de EU (landbouw- en structuurbeleid, met inbegrip van het Cohesiefonds)⁽²⁾.

3. *Bijzondere opmerkingen*

Op grond van de algemene opmerkingen in hoofdstuk 2 stelt het Comité voor, de overwegingen en artikelen van de ontwerp-verordening als volgt aan te passen:

3.1. *Overwegingen*

3.1.1. Aan het eind van de eerste Overweging toe te voegen: „...; overwegende dat te dien einde de verspreiding en concrete toepassing van de resultaten van door LIFE gefinancierde projecten van essentieel belang is;”.

3.1.2. Nieuwe Overweging (1a) toe te voegen: „Overwegende dat een verspreidingsstrategie onder andere gebaseerd dient te zijn op een duidelijke doelgroepbenadering, en overwegende dat alle door nationale en communautaire financieringsinstrumenten geboden mogelijkheden om de verspreiding en concrete toepassing van projectresultaten financieel te stimuleren, ten volle benut dienen te worden;”.

3.1.3. Vierde Overweging: „Overwegende dat..., een derde fase van zeven jaar moet worden gestart die op 31 december 2006 afloopt;”.

3.1.4. Nieuwe Overweging (6a) toe te voegen: „Overwegende dat demonstratieprojecten betrekking dienen te hebben op de uitvoering van het communautaire milieubeleid en de communautaire milieuwetgeving;”.

3.1.5. Zevende Overweging: „Overwegende dat voorbereidende projecten betrekking dienen te hebben op de verdere ontwikkeling van het communautaire milieubeleid en de communautaire milieuwetgeving;”.

3.1.6. Aan het eind van de negende Overweging toe te voegen: „..., en overwegende dat het LIFE-programma moet worden ingezet om bij te dragen tot een hoger milieu- en natuurbeschermingsniveau in deze landen;”.

3.2. *Artikel 1 — Algemene doelstelling*

3.2.1. Tweede alinea: „De algemene doelstelling van LIFE bestaat erin, bij te dragen tot de verdere ontwikkeling en de tenuitvoerlegging van het communautaire milieubeleid en de communautaire milieuwetgeving, met name wat betreft de integratie van het milieuaspect in andere beleidstakken. Met het oog hierop is het zaak dat LIFE ook bijdraagt tot de verspreiding van de resultaten van de acties die via dit instrument gefinancierd worden.”

⁽²⁾ Vgl. het ESC PB C 101 van 12.4.1999 over het „Jaarlijks verslag van het Cohesiefonds (1997)”.

⁽¹⁾ Zie begrotingslijn B3-201 MEDIA-programma.

3.3. Artikel 2 — Thematische onderdelen en algemene criteria

3.3.1. Tweede alinea, punt a): „De acties moeten van communautair belang zijn en een significante bijdrage leveren tot de ontwikkeling en de tenuitvoerlegging van het communautaire milieubeleid en de communautaire wetgeving op dit gebied en tot de verspreiding van de resultaten van de door LIFE gefinancierde acties.”

3.4. Artikel 4 — LIFE-Milieu

3.4.1.

1. LIFE-Milieu heeft als specifiek doel bij te dragen tot

- a) de tenuitvoerlegging van het communautaire milieubeleid en de communautaire wetgeving op dit gebied;
- b) de ontwikkeling van het communautaire milieubeleid en de communautaire wetgeving op dit gebied.

2. (ongewijzigd)

3. De in lid 2a) vermelde demonstratieprojecten dienen met name bij te dragen tot: (tekst van art. 4, lid 1a, zoals voorgesteld door de Commissie overnemen.)

4. Bij de in het kader van de in artikel 4, lid 1 genoemde doelstellingen van door LIFE-Milieu te financieren projecten en bij de overeenkomstig artikel 4, lid 4 vast te stellen richtsnoeren en de overeenkomstig uit artikel 4, lid 8 bekend te maken verzoeken om reacties van belangstellenden dient tevens rekening te worden gehouden met:

- de noodzaak om milieuaspecten te integreren in het EU-beleid voor landbouw, vervoer en energie, en
- de prioriteiten vastgesteld in Besluit 2179/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 september 1998 betreffende de herziening van het beleidsplan en actieprogramma van de Europese Gemeenschap inzake het milieu en duurzame ontwikkeling „Op weg naar duurzame ontwikkeling”.

Brussel, 26 mei 1999.

3.4.2. Artikel 4.4: „Wat de demonstratieprojecten betreft, worden op basis van een strategie waarin is uitgewerkt hoe projectresultaten kunnen worden ingezet om de in artikel 1 omschreven algemene doelstelling van LIFE te verwezenlijken, door de Commissie richtsnoeren vastgesteld en in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen bekendgemaakt nadat over de projecten het advies van het comité ex artikel 11 is ingewonnen.”

3.4.3. Artikel 4.6 f): „samenwerking op milieugebied bevorderen, waarbij voor zover relevant de diverse sociaal-economische actoren (burgers, bedrijfsleven, vakbonden, milieu-organisaties en overheidsinstanties) in het desbetreffende projectgebied worden betrokken;”

3.4.4. Nieuwe alinea toe te voegen aan het eind van artikel 4.6: „Wat betreft voorstellen voor industriële activiteiten zullen met name voorstellen van het MKB in beschouwing worden genomen.”

3.4.5. Artikel 4.8: „Wat de voorbereidende projecten en de begeleidende maatregelen betreft die overeenkomstig artikel 4, lid 2, onder b) en c), worden gefinancierd, worden op initiatief van de Commissie en op basis van een strategie waarin is uitgewerkt hoe projectresultaten kunnen worden ingezet om de in artikel 1 omschreven algemene doelstelling van LIFE te verwezenlijken, in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen verzoeken om reacties van belangstellenden bekendgemaakt, waarin de specifieke criteria worden omschreven waaraan die projecten en maatregelen moeten voldoen.”

3.5. Artikel 8 — Duur van de derde fase en financiële middelen

3.5.1. Artikel 8.1: „LIFE wordt in fasen uitgevoerd. De derde fase gaat in op 1 januari 2000 en eindigt op 31 december 2006.”

3.6. Artikel 12 — Evaluatie van de derde fase en voortzetting van LIFE

3.6.1. Artikel 12, lid 1: „Uiterlijk op 31 december 2005 legt de Commissie het Europees Parlement, de Raad, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's een rapport voor over de tenuitvoerlegging van deze verordening, waarin met name dient te worden ingegaan op de in artikel 1 omschreven algemene doelstelling van LIFE, met inbegrip van het nut van dit programma voor het landbouw- en cohesiebeleid van de EU. De Commissie brengt in dit rapport tevens verslag uit over de benutting van de kredieten en formuleert in voorkomend geval voorstellen inzake eventuele aanpassingen met het oog op de voortzetting van de actie na de derde fase.”

3.6.2. Artikel 12, lid 2: „Overeenkomstig het Verdrag neemt de Raad een besluit over de uitvoering van de vierde fase vanaf 1 januari 2007.”

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

B. RANGONI MACHIAVELLI